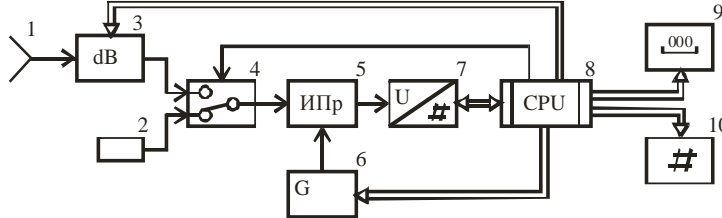

ЦИФРОВИЙ ВИМІРЮВАЧ ПОТУЖНОСТІ СЛАБКИХ ШУМОВИХ СИГНАЛІВ

Одним з напрямків дослідження кількісних та якісних характеристик різних об'єктів методами пасивної радіометрії є вимірювання потужності сигналів. Важливе місце при цьому займає дослідження слабких переважно шумових радіовипромінювань у діапазоні надвисоких частот (НВЧ). Підвищення точності вимірювання потужності слабких радіовипромінювань забезпечує використання запропонованого авторами оригінального алгоритму обробки сигналів, якій реалізується схемою, наведеною на рис. 1.

Рис. 1. Функціональна схема вимірювання потужності слабких радіовипромінювань

Вимірювання здійснюється за програмою у наступній послідовності. НВЧ випромінювання від досліджуваного об'єкта приймається антеною 1. Власне випромінювання у діапазоні НВЧ дуже слабке і має шумовий характер. Прийнятий сигнал і власні шуми антени між собою некорельовані, тому дисперсію вихідного сигналу антени $\bar{U}_A^2$ можна представити у вигляді суми двох дисперсій – сигналу ($\bar{U}_X^2$) та шумів антени 1 ($\bar{U}_{ш1}^2$): $\bar{U}_A^2 = \bar{U}_X^2 + \bar{U}_{ш1}^2$.

Еквівалент антени 2 має опір і шуми, рівні опорі і шумам антени. Тому дисперсію вихідного сигналу еквівалента 2 виразимо через дисперсію сигналу антени: $\bar{U}_9^2 = \bar{U}_{ш1}^2$.

При зазначеному положенні НВЧ перемикача 4 сигнал від еквівалента антени надійде на вхід вибіркового приймача 5, частота налаштування якого задається кодом частоти кодокерованого синтезатора 6.

Вихідна напруга вибіркового приймача 5 перетворюється в код N_1 за допомогою АЦП 7 і вводиться в пам'ять мікроЕОМ 8

$$N_1 = \frac{S \cdot 1 + \gamma \cdot \bar{U}_9^2 + \bar{U}_{ш2}^2 + \Delta U}{q}, \quad (1)$$

де q - одиниця молодшого розряду АЦП 7, S , γ , ΔU - крутизна перетворення, відносна похибка перетворення та абсолютна похибка від зсуву нуля приймача 5, $\bar{U}_{ш2}^2$ - дисперсія шумів приймача.

По команді мікроЕОМ НВЧ перемикач 4 переводиться у протилежне положення і підключається антена 1 до приймача 5

У мікроЕОМ 8 вводиться нове значення коду напруги

$$N_2 = \frac{S \cdot 1 + \gamma \left[\bar{U}_X^2 + \bar{U}_{ш1}^2 + \bar{U}_{ш2}^2 \right] + \Delta U}{q}. \quad (2)$$

Коди N_1 і N_2 порівнюються та формується різницевий код

$$\Delta N_1 = N_2 - N_1 = \frac{S \cdot 1 + \gamma \left[K \bar{U}_X^2 - 1 - K \bar{U}_{ш1}^2 \right]}{q}.$$

При коефіцієнті передачі кодокерованого атенюатора 3 $K = 1/2$ різницевий код можна записати

$$\Delta N_2 = 0,5S \cdot 1 + \gamma \cdot \bar{U}_X^2 - \bar{U}_9^2. \quad (3)$$

Як видно із співвідношення (3), різницевий код ΔN_2 не залежить від рівня шумів вибіркового приймача 5 і його адитивної похибки ΔU але залежить від мультиплікативної похибки γ , яка достатньо велика. Для підвищення точності вимірювання змінюють код управління атенюатора 3 у напрямку зменшення різницевого коду. При досягненні

нульового значення різницевого коду ($\Delta N_1 = 0$) одержимо значення дисперсії потужності сигналу $\bar{U}_X^2 = \frac{1 - K_0}{K_0} \bar{U}_9^2$

через відомі параметри еквівалента антени та кодокерованого атенюатора.